

מאמרו זה של אורי אבנרי נכתב לפני פתיחת המיבצע הגדול בדרום נגד מצרים. אולם עיקריו חלים באותה מידה גם עליו.

ביונס קרב

ליום, תהיה שונה מאד ממדינת ישראל אשר השתרעה מנתניה עד טולכרם. המדינה שלפני הסיבוב השני היתה מדינה יהודית מובהקת, בעלת מיעוט קטן של ערבים. המדינה שכנגדה הסיבוב השני תהיה מדינה בעלת כמיליון תושבים ערבים — שני ערבים על כל שלושה יהודים.

יש להניח ששום דבר שיקרה בימי הקרבות לא ישנה עובדה יסודית זאת. פה ושם ינטשו ערבים את בתיהם וכפריהם. שם ושם יגרום זעזוע הקרב לשינויים. אולם תנאי סת המיבצע תמונע בריחה כללית של המיליון. המדינה הח" דשה תהיה, כמעט, מדינה דו-לאומית.

ערבים אלה יוכלו להיות גורם לשלום, והם יוכלו להיות סכנה איומה. אחד הגורמים שישיפיעו על כך יהיה אופן הכיבוש. מעולם לא ציח התנאים הפוליטיים באופן כה מכריע על מדינה כלשהיא להטיל על צבאה את השמירה הקפדנית ביותר על סוהר הנשק ועל מוסר המלחמה.

מעשים של פזיונות ושל קלות-דעת, בדרג גבוה או נמוך, שאפשר להצדיקם איך-שהוא בלהט הקרב, עלולים הפעם לסכן את עתידה של המדינה. חטיפת קרקעות, הסקעת רכוש פרטית, הם שפע נגד בטחון המדינה.

★ ★ ★

בימים הראשונים של הסיבוב הראשון התכנסה קבוצה קטנה של צעירים, שהיתה לי הזכות להשתתף איה, ועבדה תוכנית מפורטת ועקרונית לניהול מלחמה פסיכולוגית. תזכיר מעשי, שהקיף כמה עשרות עמודים, הוגש למפקדת ההגנה.

בתזכיר זה הוצע לקבוע, עוד בראשית הקי רבות, בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים, כי ההנהגה העברית אינה לוחמת נגד האוכי לופיה הערבית ונגד השאיפה הלאומית הערי בית, אלא נגד צמרת ערבית רקובה ונפשעת.

הוצע להגדיר בפירוש מראש את מטרות-המלחמה של העם העברי, על בסיס חיובי ומתקדם. הוצע להבהיר מטרות אלה במאמץ תעמולתי אדיר, בדרך האלחוט ובכל דרך אחרת, להמוני הערבים. הוצע לבוא באברים עם כל החוגים הערבים העוינים את הצמרת הרקובה, לשם יצירת חזית משותפת לשיחרור המרחב מכובשי הורים והפנימיים.

הצעות מסוג זה לא יכלו למצוא אוון קשבת בימים ה" בהולים של סוף 1947, כאשר כל הדאגה היתה נתונה להגנה על קיומו הגופני של הישוב. היה זה טבעי לבני עם נתקף שלא שבר את ראשו על מה שיקרה למחרת יום הקרבות. שום מנגנון רציני לא הוקם, מטרות-המלחמה לא נוסחו, וישראל החדשה לא עשתה דבר כדי למנוע את איחוד כל העמים, המעמדות והחוגים הערביים נגדה.

כך הוחמצה הזדמנות גדולה להשיג שלום. הזדמנות זו באה מיד בתום הקרבות, כשהפ" רסטוג'ה הישראלית הגיעה לשראה והמשטרים הערבים הרקובים צילו לתחום הביון. אז היתה השעה להציע הצעות נדיבות ומרחי קות-לכת, להשמיע מילה חדשה שיכונה לחשי מל את דמיון העמים במרחב. אז, כאשר יש ראל היתה חזקה מאין כמוה ויכלת — אולי — להשיג הכרעה צבאית, היה הדבר בולט למדי חקים כסימן של כוח.

★ ★ ★

פש טעם לחרחר על כך כיום, כדי שלא תחזור אותה שגיאה פעמיים. אם מצאה ישראל ללחום, עליה לעשות זאת בעיניים פקוחות, עיניים מנשאות גם ביום הקרב אל היעד הפוליטי המרכזי.

גם בעצם יום הקרב, עליה להקים את המכשירים להשגת התנאים לשלום שיבוא בעקבותיו.

עליה להקים את המסכיל הלבן, שינצח על החזית הזאת. עליה לדבר אל מליוגי הערבים שמעבר לחזית, יומיים ושעה-שעה.

עליה להגדיר את העקרונות אשר למענה היא לוחמת, ואשר על בסיסם היא מוכנה לייסד את השלום — למשל, נטישת החזית המערבית והצטרפות לחזית-שיחרור מרחבת מאוחדת, הסדר בעית הפליטים ורכושם, תמיכה בניטרליזם הבינלאומי.

עליה לקבוע מראש את הנוהל לטיפול באוכלוסיה הערבית הכבושה, ואת העקרונות של מעמדה הפוליטי העתידי. ביום פרוץ הסיבוב השני, תפקיד החייל הוא: לנצח. ואילו תפקיד המדינאי הוא: להי שיג את השלום שימונע את הסיבוב השלישי, אם אמנם לא נמונע הסיבוב השני.

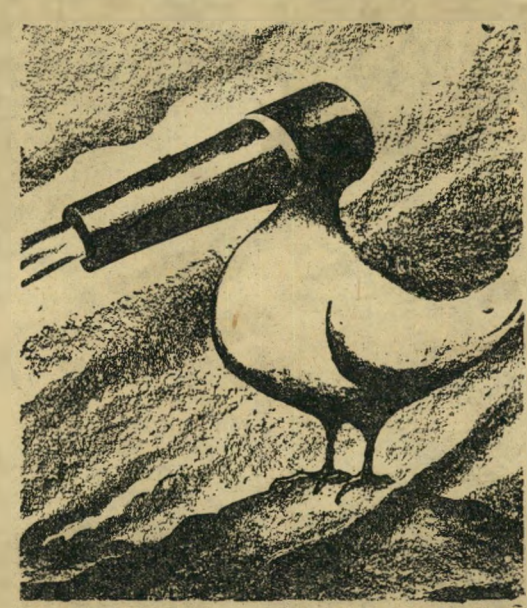
הרעיון הגדול של איחוד המרחב הערבי, של סילוק ה" מדינות הקולוניאליות, יישאר בחיים, כי הוא מתאים לרוח הזמן והוא חלק מזרם הרבה יותר גדול. אי-אפשר להסיג זרם היסטורי זה אחורה.

אם צה"ל יישאר בודד במערכה, לא יגרום כיבוש גדת הירדן לשבירת מצריים. הוא עלול להשיג, להיפך, את חי ווקה של מצריים והפיכתה למנהיגה הבלתי-מעוררת של העולם הערבי. כי למראה הנצחון הצבאי הישראלי המחודש, תגבר הדרישה לאיחוד ערבי.

אם צה"ל לא יישאר בודד במערכה, וגורמים בינלאומיים חדשים יכנסו למערכה, עלול הכוח להסטיק להסתלו של עבר אל-נאצר.

לכן, במקרה הטוב ביותר, יגרום הדבר לעצירת התהליך הקיים של איחוד ערב למשך שנים ספורות — אולי שנה.

מונוכל לבן (2)

אולי שלוש שנים. הסכנה המאיימת על ישראל תוחלש זמנית, אך לא תפוג.

★ ★ ★

המטרה השלישית תהגשם אוטומטית עם כיבוש גדת הירדן. המצב הבטחוני הטאקטי של ישראל יש" תנה לטובה באופן המכריע ביותר. הגבול המזרחי של יש" ראל יהיה נוח להגנה.

בפעם הראשונה מאז הקמת המדינה תהיה אפשרות של הגנה בעומק, יוצרי שמה לתמי רון. אלוף פיקוד המרכז, שיחיה ממונה על הגבול החדש, יוכל להשמיע אנחה של הקלה אינסופית.

לעומת הישג זה יש להציב סייג אחד: יחסי הכוחות אינם נקבעים רק על-ידי תנאים טופוגראפיים. לא חשוב רק היכן הגבול. עוד יותר חשוב מהם הכוחות העומדים משני עברי הגבול.

כוח עוין קטן המוצב מעבר לגבול גרוע, יכול להיות פחות מסוכן מאשר כוח עוין גדול מ" עבר לגבול טוב.

מכאן שכל שלוש המטרות הראשונות משועבדות, למעשה, למטרה הרביעית, שהיא הקובעת. המטרה המכרעת העיקרית היא: יצירת תנאים יותר נוחים להשגת שלום כולל בין ישראל לבין העולם הערבי כולל.

★ ★ ★

המסקנה התגונית מניתוח זה היא שיש לנהל את הקרבות כך שלא ייעשה שום דבר העלול למנוע באט שרות להשיג שלום אחרי הקרבות, במידה שהדבר אינו חיוני מבחינה צבאית. או, במלים אחרות, שבעצם ימי הקי רבות ייעשה הכל כדי לקדם את השלום הכולל. מדינת ישראל החדשה, שתשתרע מן הירדן

כאשר רועמים התותחנים, שותקות המוות. כך אומר הפתגם הנושן. אך לא רק קולן של המוות טובע ברעם הקרב. גם המיית יונת-השלום נבלעת בשאגה המח" רינה.

קשה לדבר על שלום כאשר עניים אדומים של מלחמה מרחפים על פני המרחב, וסכנת מות מידי מאיימת על מה רבים וכה יקרים. ימים של מלחמה וערב-מלחמה הם ממלכת שיר-הלכת, ממלכת התוספים והתצוצרות, ממלכת ההתלהבות הקדושה.

הנפיה הטבעית היא לרחות החלמות גרדי לות, שאינן נוגעות לבעיות המיוריות של המאבק על הקיום הלאומי. "קודם כל ננצח, אחר כך נחשוב איך לעשות שלום," אומר האיש הנורמלי. "עת ללחום ועת לחשוב." אולם זוהי טעות. היא עלתה בחייהם של מיליונים במרוי צת ההיסטוריה.

★ ★ ★

מלכות המלחמה ומלכות השלום אינן רשויות נפרדות. זוהי רשות אחת ויחידה. מסכיל התאקי, העורך את המלחמה והמסכיל הלבן, שתפקידו לערוך את השלום, אינם אלא זרועות של גוף אחד. שתי הזרועות חייבות לפעול בעת ובעונה אחת.

ישנו פסוק מפורסם, המהלך אימים מזה מאה שנה. הוא חבוי בספר ארוך ומשעמם של גנרל גרמני בשם קארל פון קלאווביץ. מאחר שמעטים טרחו לקרוא את הספר כולו, רק מעטים הבינו את מובנו האמיתי של הפסוק. הוא אומר: "המלחמה אינה אלא המשך המדיניות באמצעים אחרים."

הוא לא בא להצדיק את המלחמה, אלא לבטא אמת פשוטה מאד. המלחמה לעולם אינה מטרה בפני עצמה, וגם הנצחון במלחמה אינו מטרה כזאת. המלחמה היא אמצעי כדי להגשים, בשעת הצורך, מטרה פוליטית שאין להגשימה בדרך אחרת. הנצחון בא לאפשר את הגשמת המטרה הפו- ליטית של המנוצח. נצחון הסותר את המטרה הפוליטית, אינו נצחון כלל, אלא תרמית מסוכנת. כדברי קלאווביץ: "המל- חמה היא האמצעי, והאמצעי צריך לכלול תמיד את המטרה."

מטרת המלחמה היא להשיג שלום, שלום המתאים לאינטרסים הלאומיים של המנוצח. אין למלחמה שום מטרה אחרת. מלחמה שי אינה קוצרת שלום, אלא הפוגה ע"י מלחמה הכאה, לא השיגה את מטרתה.

על כן חייב קול השלום להישמע גם בעצם ימי הקרבות. גם בימים האדומים של המאבק, גם בימים השחורים של מטלה, גם בימים הזוהבים של נצחון, חייבת המחשבה המדי ריכה להיות אחת: יצירת תנאים לשלום.

★ ★ ★

הבה נניח כי הנסיבות הפוליטיות ימריצו את ממשלת ישראל לצאת על צבא הגנה לישראל להגיע אל גדת הירדן לכל ארכו, ולהטיל את מרות המדינה על כל ארץ ישראל המערבית. כיצד יפעל העקרון הזה אז?

השאלה הראשונה צריכה להיות — לשם מה אנחנו תופי סים את קו הירדן? לא בנימה של סיקפוק, אלא בנימה של חקירה. כי "המדוע" הוא החייב לקבוע במידה רבה את ה"איך".

יתכנו ארבע מטרות למיבצע צבאי כזה:

- למנוע את נטילתה של הגדה המערבית של הירדן לידי מדינה עויינת חזקה.
- לשבור, בשיתוף עם גורמים בינלאומיים מסוגה של צרפת, את הכוח הפוליטי העולה של מצריים, ולמנוע את כיתורה הסופי של ישראל בידי מעצמה מצרית מאוחדת, על- ידי הפלת משטרו של גמאל עבד אל-נאצר.
- להשיג גבול חדש שיאפשר הגנה יעילה יותר על מרכזי-התרופה של ישראל.
- ליצור תנאים נוחים יותר להשגת שלום כולל.

כל אחת מן המטרות האלה יכולה להשיע בצורה שונה על ניהול המיבצע. על כן יש לקבוע מראש את חשיבותן היחסית.

★ ★ ★

שתי המטרות הראשונות הן זהות. הן מסתכמות בשבירת הסכנה שהתגבשה בארבע השנים האחרונות תחת דגלה הירוק של מצריים.

אולם סכנה זו אינה סכנתו של איש אחד. חמקרה החיסטורי חפך את גמאל עבד אל- נאצר למנהיג התנועה הלאומית הערבית, אולם התנועה הזאת לא נולדה עם עבד אל-נאצר, ולא תמות עמו.